

Školství jako téma spolupráce obcí na platformě MAS

(Doc. Mgr. Pavel Šaradín, PhD., Univerzita Palackého v Olomouci)

Hodnotící zpráva

k výsledkům kontrol výkonu přenesené a samostatné působnosti svěřené orgánům obcí, krajů a hlavního města Prahy za léta 2012–2013.

Finanční kontrola se v oblasti školství soustředila zejména na hospodárnost při využívání dotací. Ochránce veřejných práv konstatoval, že dítě hlásící se do předškolního „vzdělávání má pouze teoretickou možnost bránit se proti nezákonnému rozhodnutí ředitele školy odvoláním“. Odmítání se děje s odkazem na „kapacitní důvody“. Dále ochránce upozornil na „nedostatečné finanční a personální zabezpečení podpůrných a vyrovnávacích opatření u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami na základních školách“. Jiné výtky v dokumentu nenajdeme, zvláště ty, které by více souvisely s tematikou projektu.

Požadavek zadavatele

Požadavkem je nalezení modelu sdílení určitých činností, příp. znalostí. Cílem je spolupráce obcí na platformě MAS, která ve výsledku povede k efektivnějšímu výkonu jejich správy.

Regionální školství – Prostřednictvím Metodiky meziobecní spolupráce pro efektivnější výkon státní správy a samosprávy na platformě MAS, příruček dobré praxe, workshopů a rozvoji meziobecní spolupráce se zvýší úroveň znalostí starostů. Kromě toho je cílem udržení dosavadní úrovně zajištění školní docházky ve školských obvodech a zabránění jejímu zhoršení či poklesu úrovně.

Definice tématu

Podle zákona č. 561/ 2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (ve znění zák. č. 250/2014 sb.) mohou obce zřizovat školy a školská zařízení formou právnické osoby nebo příspěvkové organizace. Zřizovatelem může být rovněž svazek obcí. Zákon o obcích (128/2000 Sb.) stanovuje, že předmětem spolupráce obcí mohou být „úkoly v oblasti školství“. Vedle toho jsou podmínky na dopravní dostupnost spádové oblasti škol z trvalého bydliště žáka specifikovány rovněž v tomto tzv. školském zákoně (561/2004 Sb.). Dopravní obslužnost nemá vytvářet bariéru v rozvoji určité části územního obvodu, a to kvůli její nedostupnosti. Z hlediska kvality regionálního školství je důležitý rovněž Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících,

který mj. zmiňuje roli zřizovatele při jmenování ředitelů škol. Lze říci, že školský zákon v tomto směru umožňuje spolupráci obcí, ale nijak ji nenařizuje.

Důležitost tématu

Problematiku regionálního školství jako prioritního tématu uvedlo 30 ze 72 zapojených MAS, tj. 42 % procent. Je to nejvíce ze všech pěti témat. Pouze jediná MAS školství z hlediska důležitosti uvedla na posledním 5. místě. V tzv. konzultaci projektu respondenti uvedli, že MAS může být vhodným nástrojem spolupráce pro dopravu žáků do škol. Názor sdílelo 60 % dotázaných.

Regionální školství hraje značnou roli v kvalitě života na daném území. Nejde pouze o optimální nastavení počtu předškolních a školních zařízení v obcích, ale zejména v případě menších obcí o jejich udržení. Zejména základní školy mohou hrát i jinou než vzdělávací roli. Jsou kulturními, společenskými respektive komunitními institucemi, které na sebe váží lidský kapitál. Spolupráce obcí pak může pomáhat při koordinaci regionálního školství důležitou roli.

Příklady dosavadní spolupráce

Z výstupů zapojených MAS lze vyčíst několik příkladů, které svědčí o spolupráci v oblasti školství a vzdělávání. Jedná se zejména o nejrůznější soutěže a aktivity prohlubující vzdělání, například o obci či regionu. MAS Brána Brněnska: „Obce spolupracují v rámci školství hlavně při opravách školních budov, investičními i neinvestičními příspěvky. Obce, které mají zřízení ZŠ spolupracující se spádovými obcemi. V současné době je spolupráce omezena na úhradu provozních nákladů a investičních výdajů, z pohledu MAS je nedostatečný prostor věnován dohodě o rozvoji vzdělávání učitelů, projektům spolupráce a propojení škol s podnikateli a neziskovými organizacemi v území.“

MAS Hornácko a Ostrožsko: „Projekt Školy pro venkov – jednalo se o velký projekt, do kterého byly zapojeny všechny základní školy z Ostrožska a Hornácka, které mají 2. stupeň školní docházky (Ostrožská Nová Ves, Hluk, Uherský Ostroh, Ostrožská Lhota, Blatnice pod Svatým Antonínkem, Kuželov, Velká nad Veličkou a Lipov). Projekt byl zaměřen na rozvoj znalostí, schopností a dovedností žáků ve vzdělávání s důrazem na environmentální oblast.“

MAS Horní Pomoraví: „V území existuje spolupracující platforma ředitelů malotřídních škol, na které se zástupci škol vzájemně informují o rozvojových možnostech škol, legislativních novinkách a novinkách obecně a dostupných dotačních titulech.“ Další spolupráce se odehrávala v oblasti komunitního školství.

MAS Hradecký Venkov: „Zabezpečení vzdělávací aktivity pro děti z mateřských škol, a to především s přispěním místních organizací včelařů (projekt *Včely a med*).

MAS Kyjovské Slovácko v pohybu: „Nástroj spolupráce bylo zvoleno zpracování výukových programů pro děti a organizace ekologických akcí.“

MAS Moravská cesta: „Ředitelé základních i mateřských škol se od loňského roku začali pravidelně scházet v pracovní skupině Školství, kde jsou diskutovány společné problémy a navrhována jejich řešení. Pracovní skupina je jedna z neaktivnějších v MAS.“

MAS Regionu Poodří: „Podpora inovativní výuky a vznik dvou publikací: Příběhy našich kronik, Zábavná vlastivěda a prvouka z našich vesnic.“

MAS Říčansko: „MAS má velmi dobrou pověst koordinátora i mediátora oblasti školství v regionu. Pozornost všech se teď upíná na možnost Animace škol v rámci IROP.“

MAS Šumavsko: „Šance pro venkovské školy II – zručnost, zodpovědnost, zkušenost. Cílem projektu je zlepšit podmínky pro výuku technických, přírodovědných oborů a podporu výuky cizích jazyků.“

MAS Sedlčansko: Projekt WOSA – Výchovou a vzděláváním k občanské společnosti. Do projektu je zapojeno 9 základních škol Sdružení obcí Sedlčanska – Dublovice, Jesenice, Kamýk nad Vltavou, Kosova Hora, Chlum, Nechvalice, Petrovice, Počepice, Vysoký Chlumeč a jedna obec mimo region Sedlčanska, která je zároveň partnerem bez finanční spoluúčasti ZŠ Nečín. Projekt je rozdělen do 4 hlavních aktivit: rozšíření výukového multimediálního portálu Místo pro život, přípravu učitelů zavádět nové metody do výuky, zavádění inovativní formy práce do volnočasových aktivit školních družin, podporu participace žáků na komunitním rozvoji obcí.

Role MAS v oblasti regionálního školství

MAS chtějí působit zejména jako koordinátor, partner a animátor regionálního školství. Činnost MAS v tomto směru se chce soustředit na udržení mateřských a základních škol, a to nejširšími formami podpory, a také na udržení kvality regionálního školství, zejména v obcích. V dokumentu *Postupy zpracování místních akčních plánů* (verze duben 2015), který definuje mj. rozvoj regionálního školství, se uvádí: „Zejména pro školy a jejich zřizovatele bude uplatňována podpora síťování a vzájemná výměna zkušeností. Tato spolupráce (povede) mezi školami, zřizovateli a dalšími partnery.“ Priority místních akčních plánů vzdělávání jsou stanoveny takto:

- 1) Předškolní vzdělávání a péče: dostupnost – inkluze – kvalita;
- 2) Čtenářská a matematická gramotnost v základním vzdělávání;
- 3) Inkluzivní vzdělávání a podpora dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem.

V dokumentu se uvádí, že „(j)ako významný iniciátor partnerství na územích ORP byly identifikovány místní akční skupiny. Jejich role je významná pro aktivní rozvoj venkovských území a v mnoha

případech byly navíc hybatelem projektu mezi obecní spolupráce na území ORP. Každá MAS zpracovává v roce 2015 základní strategii pro rozvoj vzdělávání.“

Doporučení MAS v oblasti regionálního školství

MAS by měla působit jako animátor a zprostředkovatel při komunikaci mezi obcemi a řediteli škol. V této souvislosti se nabízí možnost spolupráce mezi jednotlivými zřizovateli, zejména v oblasti zpracování účetnictví a personální a mzdové agendy v jednotlivých školách.

MAS také navrhuje, aby iniciovaly animační úlohu v oblasti školství, jakož i pomoc s čerpáním dotací, tomu by školám v budoucnu měl pomoci tzv. Manažer školství. Dále by MAS mohly zaplnit nedostatečný prostor dohodám o rozvoji vzdělávání učitelů, projektům spolupráce a propojení škol s podnikateli a neziskovými organizacemi v daném území. MAS by mohly také iniciovat projekty na lokální vzdělávání, zejména v oblastech historie a vlastivědy.